

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОГОДЖУЮ

Гарант освітньої програми

 Є. СТРИКАЛЕНКО
" 28 " серпня 2025 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Є. СТРИКАЛЕНКО
Протокол засідання кафедри
теорії та методики фізичної культури і спорту
ХДАЕУ
від " 28 " серпня 2025 року № 1

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОК 16 ФІЗІОЛОГІЯ ЛЮДИНИ

Назва навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Освітня програма – Менеджмент у спортивній діяльності

Спеціальність – 017 Фізична культура і спорт

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Херсон – 2025

Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни	Фізіологія людини
Факультет	Економічний
Назва кафедри	Теорії та методики фізичної культури і спорту
Викладач	Драчук Сергій Петрович, кандидат біологічних наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та інформаційних технологій; https://orcid.org/0000-0001-5783-8830
Контактна інформація	Драчук Сергій Петрович 0963604867 e-mail: s.p.drachuk@gmail.com
Графік консультацій	Консультації online: Viber +380963604867, Zoom https://us05web.zoom.us/j/88155142055?pwd=pljZxKpNnvxExAfeaGXr6KkbINeMbb.1
Програма дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. ВСТУП. ФІЗІОЛОГІЯ ЗБУДЖЕННЯ 2. ФІЗІОЛОГІЯ М'ЯЗОВОГО СКОРОЧЕННЯ 3. ФІЗІОЛОГІЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ. МЕХАНІЗМ РЕГУЛЯЦІЇ ВЕГЕТАТИВНИХ ФУНКЦІЙ 4. ВИЩА НЕРВОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ 5. ГУМОРАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЯЦІЇ ФУНКЦІЙ ОРГАНІЗМУ 6. ФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АНАЛІЗАТОРІВ 7. ФІЗІОЛОГІЯ КРОВІ 8. ФІЗІОЛОГІЯ СЕРЦЯ І ГЕМОДИНАМІКА 9. ФІЗІОЛОГІЯ ДИХАННЯ 10. ФІЗІОЛОГІЯ ТРАВЛЕННЯ 11. ОБМІН РЕЧОВИН І ЕНЕРГІЇ 12. ТЕРМОРЕГУЛЯЦІЯ 13. ЕКСКРЕЦІЯ
Мова викладання	українська

1. Анотація курсу

Анотація курсу	Навчальна дисципліна «Фізіологія людини» є обов'язковою навчальною дисципліною, яка займає чільне місце в освітній програмі «Менеджмент у спортивній діяльності», забезпечуючи формування як загальних, так і фахових компетентностей у майбутніх бакалаврів фізичної культури та спорту.
Інформаційний пакет дисципліни	На платформі Moodle за посиланням http://www.ksau.kherson.ua/files/_osv.progr/_ розміщено навчально-методичний комплекс з дисципліни «Фізіологія людини», а саме силабус, робоча програма, план лекційних та практичних занять та методичні рекомендації щодо їх проведення, завдання до самостійного опрацювання з методичними рекомендаціями, форма та критерії поточного та підсумкового контролю,

	алгоритм нарахування балів за накопичувальною системою оцінювання, список використаних джерел та інформаційних ресурсів.
--	--

2. Мета та завдання курсу

Мета викладання дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Фізіологія людини» є створення теоретичного фундаменту освоєння дисциплін медико-біологічного циклу та професійного спрямування для підготовки фахівців з фізичного виховання, спорту та здоров'я людини; оволодіння навичками проведення фізіологічного експерименту, аналізу та інтерпретації результатів наукових досліджень, використання їх у практиці; підготовка здобувачів до науково обгрунтованого проведення навчальних занять з урахуванням функціональних особливостей органів та систем організму людини
Завдання вивчення дисципліни	Основними завданнями вивчення дисципліни «Фізіологія людини» є: 1. Вивчення основ фізіологічних процесів, закономірностей діяльності окремих функціональних систем і їхньої взаємодії в організмі людини; ознайомлення з механізмами регуляції в стані спокою і під час фізичних навантажень різного спрямування. 2. Вивчення динаміки функцій цілісного організму в умовах його взаємодії з навколишнім середовищем. 3. Фізіологічне обгрунтування різних проявів адаптації організму в залежності від зміни діяльності людини.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті вивчення курсу	
Інтегральна компетентність	ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту, зокрема у сфері управління спортивними організаціями та їх підрозділами, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту та менеджменту у спортивній діяльності, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні	ЗК1 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями; ЗК4 Здатність працювати в команді; ЗК5 Здатність планувати та управляти часом; ЗК10 Здатність бути критичним і самокритичним; ЗК12 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові)	ФК1 Здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості; ФК7 Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини; ФК8 Здатність проводити біомеханічний аналіз рухових дій людини; ФК9 Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів; ФК11 Здатність аналізувати прояви психіки людини під час занять фізичною культурою і спортом;

	ФК12 Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН	ПРН 6 Мати базові знання з проведення досліджень проблем фізичної культури і спорту, підготовки та оформлення наукової праці; ПРН 7 Здійснювати навчання руховим діям та розвиток рухових якостей людини в умовах різних форм організації занять фізичними вправами; ПРН 11 Обґрунтовувати вибір заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації та адаптивного спорту; ПРН14 Застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою.

4. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньої програми

Рік викладання	2 рік
Семестр	4 семестр
Курс	II
Обов'язкова компонента / Вибіркова компонента	Обов'язкова
Пререквізити	Дисципліни, базові знання яких та результати навчання необхідні здобувачу вищої освіти для успішного навчання та опанування компетентностями з дисципліни «Фізіологія людини»: <ul style="list-style-type: none"> - «Анатомія людини»; - «Біомеханіка спорту»; - «Основи теорії здоров'я та здорового способу життя»; - «Фізіологія рухової активності і спорту»;
Постреквізити	Знання з використання фізіологічних процесів організму людини можуть бути використані під час вивчення таких навчальних дисциплін, як «Основи спортивної медицини та долікарської допомоги», «Теорія та методика спортивного тренування», «Загальна теорія підготовки спортсменів», «Теорія і технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності».

5. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	5 кредитів / 150 годин
Лекції	36 годин
Практичні / Семінарські	Практичних - 38 годин
Лабораторні	не передбачено
Самостійна робота	76 годин

Форма підсумкового контролю	Залік
------------------------------------	-------

6. Технічне та програмне забезпечення / обладнання

Технічне та програмне забезпечення	Для проведення занять в дистанційному режимі застосовується мультимедійний проектор і ноутбук з використанням комп'ютерних програм Word, PowerPoint, Excel, VLS media player.
Обладнання	Теоретичні знання здобувачі отримують під час проведення онлайн занять з використанням різноманітних інформаційних технологій з застосуванням комп'ютерів та інших гаджетів для якісного оволодіння програмним матеріалом. Для підвищення якості отримання знань під час роботи в офлайн режимі можливе використання матеріально-технічного обладнання (набір препаративних інструментів, штативи тощо), хімічні розчини, ваги медичні, фонендоскопи, сфігмоманометри тощо.

7. Політика курсу

Загальні вимоги	Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Здобувач зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно з розкладом. Здобувачі вищої освіти повинні плановірно та систематично засвоювати навчальний матеріал. Активно виконувати всі завдання під час лекційних та практичних занять. Заохочується робота у наукових гуртках, підготовка тез доповідей та участь у конференціях, підготовка та публікація наукових статей та інше.
Політика щодо дедлайнів і перекладання	Складання всіх контрольних заходів повинно відбуватись чітко на програму вивчення курсу на практичних заняттях вивчення певної змістової частини та мати конкретні дедлайни. Складання теоретичних тестів та інших контрольних випробувань з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Для перекладання тестів здобувач повинен зв'язатись з викладачем і у зазначений час отримати можливість для їх виконання. Своєчасне попередження, причин запізнення в складанні підсумкових завдань не знижує загальної кількості накопичувальних балів.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять з дисципліни "Фізіологія людини" є обов'язковим. При проведенні лекційних та практичних занять здобувач повинен чітко дотримуватись правил спілкування та роботи в онлайн режимі. Під час навчання здобувач не повинен запізнюватися на заняття. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний опрацювати з викладачем відповідно до тематики певної змістової частини у встановлений викладачем час. Не виконані завдання призводять до зменшення кількості накопичувальних балів та зниженню загальної оцінки за роботу протягом семестру.
Політика щодо виконання завдань	В ході виконання творчих завдань для самостійного опрацювання (реферати, повідомлення, презентації, тощо) здобувачі будують власні оригінальні міркування, створюючи власний погляд на ту чи іншу проблему. Виконання завдань під час проведення практичних занять повинно ґрунтуватись на свідомому розумінні всіх запропонованих тем, а також їх місця в підготовці майбутнього тренера з виду спорту. Під час виконання завдань позитивно оцінюється творчий підхід до виконання та активність й якість роботи протягом практичного заняття.

Академічна доброчесність	Виконання теоретичних завдань повинно бути цілком оригінальним. Будь-яке списування або плагіат (використання, копіювання підготовлених завдань або розв'язання задач іншими здобувачами) тягне за собою анулювання зароблених балів. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.
---------------------------------	--

8. Структура курсу

Номер	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			л.	лаб.	пр.	СР	
Змістова частина 1 “Вступ.Фізіологія збудження і м'язового скорочення ”							
1	Лекція	Вступ. Фізіологія збудження.	6			2	3
2	Практичне	Фізіологія збудження. Види подразників.			2	2	3
3	Практичне	Спостереження біоелектричних явищ.			2	2	3
4	Лекція	Фізіологія м'язового скорочення.	2			2	1
5	Практичне	Фізіологія м'язового скорочення.			2	2	3
6	Практичне	Сила і робота скелетних м'язів.			2	2	3
Змістова частина 2 “ Нервово-гуморальний механізм регуляції діяльності організму ”							
7	Лекція	Фізіологія центральної і автономної нервової системи.	4				2
8	Практичне	Фізіологія центральної нервової системи. Рефлекс. Рефлекторна дуга.			2	2	3

9	Практичне	Збудження і гальмування в центральній нервовій системі. Властивості нервових центрів.			2	2	3
10	Лекція	Вища нервова діяльність.	2			2	1
11	Практичне	Фізіологія вищої нервової діяльності.			2	4	3
12	Лекція	Гуморальний механізм регуляції функцій організму.	2			2	1
13	Практичне	Спинномозкові рефлекси людини.			2	2	6
Змістова частина 3 “ Фізіологія аналізаторів та органів чуття ”							
14	Лекція	Функціональна характеристика аналізаторів.	2			3	1
15	Практичне	Фізіологія аналізаторів. Основні властивості зорового аналізатора.			2	3	3
Змістова частина 4 “ Фізіологія кардіо-респіраторної системи ”							
16	Лекція	Фізіологія крові.	4			4	1
17	Практичне	Внутрішнє середовище організму. Кров. Формені елементи крові.			2	2	3
18	Практичне	Групи крові. Резус – фактор. Імунітет.			2	2	3
19	Лекція	Фізіологія серця і гемодинаміка.	2			4	1
20	Практичне	Фізіологічні властивості серцевого м'яза. Серцева діяльність.			2	2	3
21	Практичне	Рух крові по судинах. Артеріальний тиск.			2	2	3
22	Лекція	Фізіологія дихання.	4			2	2

23	Практичне	Фізіологія органів дихання.			2	2	3
24	Практичне	Енергозабезпечення м'язової діяльності.			2	2	3
Змістова частина 5 “ Фізіологія травлення. Обмін речовин та енергії. Терморегуляція ”							
25	Лекція	. Фізіологія травлення.	2			4	1
26	Практичне	Фізіологічні механізми травлення.			2	4	3
27	Лекція	Обмін речовин та енергії. Терморегуляція	2			3	1
28	Практичне	Обмін речовин та енергії.			2	3	3
Змістова частина 6 “ Фізіологія органів виділення ”							
29	Лекція	Фізіологія сечовидільної системи.	2			3	2
30	Практичне	Фізіологія органів виділення.			2	3	3
31	Лекція	Екскреція.	2			2	1
32	Практичне	Фізіологія потовиділення.			2		5

9. Форми і методи навчання

Лекція	Вербальні (розповідь, пояснення та роз'яснення, аналіз та корегування) та наочні (показ навчального матеріалу у вигляді презентацій, відео роликів та навчальних фільмів) методи.
Практичні /Семінарські	Вербальні (розповідь, роз'яснення, аналіз результатів фізіологічних досліджень) та наочні (препарувальні зразки, порівняльні таблиці, схеми фізіологічних механізмів) методи. Практичні методи спрямовані на оволодіння навичками проводити фізіологічні дослідження, визначати показники гомеостазу організму.
Лабораторні	не передбачено навчальним планом
Самостійна робота	Самостійна робота включає опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до практичних занять, самостійне вивчення тем, питань та основних теоретичних положень, які не викладаються на лекційних

заняттях. Крім того, до деяких тем передбачається написання рефератів, міні-проектів.

10. Система контролю та оцінювання

Поточний контроль

Поточний контроль відбуватиметься безпосередньо на кожному лекційному та практичному занятті у вигляді оцінки присутності на занятті, активності та інтенсивності роботи на занятті. Здебільшого використовується опитування та спостереження, як метод контролю. Поточний контроль дозволяє оцінити систематичність та ефективність засвоєння програмного матеріалу.

Підсумковий контроль за змістовою частиною

По завершенню вивчення кожної змістовної частини передбачено виконання підсумкового теоретичного тесту, за яке здобувачі отримують певну кількість балів у відповідності до критеріїв оцінювання. По завершенні вивчення освітньої компоненти здобувачі виконують залікові завдання, що сумуються з отриманими раніше балами накопичувальної системи оцінювання. Окремо оцінюється й самостійна робота здобувачів протягом змістовної частини у вигляді самостійного виконання завдань, підготовки та захисту рефератів та повідомлень. Якість виконання завдань для самостійного опрацювання підтверджується отриманими балами за даний вид роботи.

Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Основні вимоги до контролю знань наведені у “Положенні про оцінювання знань здобувачів вищої освіти” Херсонського державного аграрно-економічного університету.

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю. Здобувачі за виконану роботу, протягом вивчення дисципліни, отримують певну кількість балів, яка акумулюється в підсумковий бал оцінювання.

Здобувачі, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до заліку. Їх допуск до заліку стає можливим лише тільки при умові вдалої ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю. Вважається, що студент підготувався до заліку, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 60 балам.

Таблиця 1.

Алгоритм підрахунку балів за накопичувальною системою оцінювання балів

Вид роботи	Бали	Кількість	Максимальна кількість балів
Відвідування лекційних занять	1	18	1 X 18= 18
Відвідування практичних занять	1	19	1 X 19=19
Активна робота на практичному занятті	1	19	1 X 19=19
Захист самостійного завдання	1	16	1 X 16=16
Теоретичний тест(контрольна робота)	4	2	2 X 4=8
Залік	20	1	1 X 20=20
Разом			100

Розподіл балів з дисципліни “Фізіологія людини” (форма контролю - залік)

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА																								Підсумковий контроль (залік)	Загальна кількість балів				
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2						Контр. робота	РОЗДІЛ 3		РОЗДІЛ 4				РОЗДІЛ 5				Контр. робота	РОЗДІЛ 6							
T1		T2		T3		T4		T5			T6		T7		T8		T9		T10			T11				T12		T13	
Ар.	Ср.	Ар.	Ср.	Ар.	Ср.	Ар.	Ср.	Ар.	Ср.		Ар.	Ср.	Ар.	Ср.	Ар.	Ср.	Ар.	Ср.	Ар.	Ср.		Ар.	Ср.			Ар.	Ср.	Ар.	Ср.
3	6	1	6	2	6	1	3	1	2	4	1	3	1	6	1	6	2	6	1	3	1	3	4	2	3	1	1	20	100
16				19						4		22				8				11									

Шкала оцінювання

Шкала рейтингу ХДАЕУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	Незадовільно	
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

11. Рекомендована література та інформаційні ресурси

<p>Основна література</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Нейровізуалізація»: методичні рекомендації до лабораторних занять / Т.В. Куценко / Упоряд. Т.В. Куценко – К.: Електронне видання, 2024. – 69 с. 2. Фізіологія сенсорних систем: навчальний посібник / Т.В. Куценко, М.Ю. Макарчук – К.: Електронне видання, 2023. – 478 с. 3. Фізіологія сечовидільної системи: навчальний посібник / В.І. Кравченко – К. : Електронне видання, 2023. – 235 с. 4. Пасічніченко О.М., Макарчук М.Ю. Фізіологія нервів і м'язів (Навчальний посібник). – Київ, 2020. – 157с. 5. Вадзюк С.Н., Табас П. С. Прогнозування рівня артеріального тиску за допомогою нейромережних моделей // Фізіологічний журнал. – 2024. –Т.60 – № 6. – С. 17–23.
<p>Додаткова</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Фізіологія. Частина 1. Збірник тестових питань для поточного контролю рівня знань» для студентів 2 курсу, які навчаються за ОП «Медицина» / О.М. Подпалова, Є.М. Решетнік/ Упоряд. О.М. Подпалова, Є.М – К. : Електронне видання, 2024. – 170 с. 2. Пасічніченко О.М., Воробйова А.П. Методичні рекомендації до лабораторного практикуму з фізіології людини і тварин. Фізіологія вегетативної нервової системи. – Київ, 2020. – 38 с. 3. Путій Ю. В., Фучко О. Л., Ващенко Н. М., Розова К.В. Формування ультраструктурних адаптивних реакцій у тканинах організму при експериментальному паркінсонізмі. — Фізіол. журн., 2023, Т. 69, No 3.— С. 74-82. 4. Huk V., & Vadzyuk S. The influence of the plant adaptogene «Victorine» on the functional state of the cardiovascular system in persons with increased thermal sensitivity // Art of Medicine. – 2023. – Vol. 26, No. 2. – P. 8–13. 5. Volkov R. K., Tolokova T. I., Vadziuk N. S. Clinically pathogenic aspects of the comprehensive treatment of burn scars // Journal of Education, Health and Sport. – 2020. – 10(9). – P. 988-1000. eISSN 2391-8306.
<p>Інформаційні ресурси</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. http://amazinghumanbody-prakash.blogspot.com 2. http://sbio.info 3. http://www.usm.maine.edu 4. www.virtualmedicalcentre.com

